



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

NEDL TRANSFER



HN 3DPI D

KF
3361



KF 3361

//.

UNITÁRIUS EGYHÁZI TÖRVÉNY A HÁZASSÁGI JOGRÓL.

Megállítatott az unitárius vallásközönség egyházi Főtanácsának 1889. évi
martius havában tartott rendkívüli ülésében.

Ara 60 kr.

KOLOZSVÁRTT,
NYOMATOTT GÁMÁN JÁNOS. ÖRÖKÖSEINÉL.
1889.

MF3361



42 * 261

Unitárius egyházi törvény

A házassági jogról.

Bevezetés.

A törvényről általában.

1. §.

E törvény hatálya kiterjed a magyar állam **A törvény kiterjedése,** területén bárhol levő unitárius egyházközségek tagjaira.

Mennyiben alkalmazandó e törvény a nem-unitáriusokra, az illető szakaszok határozzák meg.

2. §.

Jelen törvény magában foglalja :

tartalma.

1. a házasság megkötésére,
2. a házassági kötelék megszűnésére,
3. a házassági kötelék érvénytelenítése és felbontása körüli eljárásra vonatkozó szabályokat.

I. RÉSZ.

A házasság megkötéséről.

I. FEJEZET.

A házasságkötésről általában.

3. §.

A házasság egy férfinak és egy nőnek egymás iránti tiszta szeretetén alapuló szövetsége, melyet ketten a legbensőbb és kizárólagos közönségben-élés, gyermeknemzés, azok felnevelése s

A házasság meghatározása.

általában kölcsönös segélyezés és támogatás céljából szabad akaratral, az egyház ténykedése mellett az egész életre kötnek egymással.

4. §.

Házasságkötési személyes képesség.

Házasságot mindenki köthet, a kit ebben törvényes akadály nem gátol.

Azok, kiknek házassága birói jogerős ítélettel érvénytelennek vagy felbontottnak nyilvánított, jogosultak e törvény szabályai szerint másokkal, sőt egymással is új házasságra lépni.

5. §.

Idegen vallásuak képessége.

Nem-unitárius vallásu bel- és külföldiek házasságkötési személyes képességét rendszerint a lakhelyükön érvényes és rájuk vonatkozó egyházi és állami törvények határozzák meg.

6. §.

Ha idegen személy, ki a lakhelyén érvényes jog szerint nem bir házasságkötési személyes képességgel, a magyar korona országaiban unitárius vallással házasságra akar lépni, erre képesnek tekintendő, a mennyiben a hazai egyházi és állami törvények szerint arra képes.

II. FEJEZET.

A házasság akadályairól.

A) *Elháríthatlan akadályok.*

7. §.

Személyes képesség hiánya:
kor,

Nem léphetnek házasságra:

a) a 18-ik életévüket be nem töltött férfi és

b) a 14-dik életévüket be nem töltött nő

személyek;

c) azok, kik elmetehetségök hiánya vagy elmetehetség hiánya, megzavarodása miatt akaratauk szabad elhatározási képességétől állandóan egészen meg vannak fosztva ;

d) az örökös nősztehetetlenek.

nősztehetetlenség,

8. §.

Nem köthetnek egymással házasságot :

1. egyenes ágbeli rokonok,
2. első izbeli oldalrokonok,
3. egyenes ágbeli sógorok.

rokonság és sógor-
ság,

9. §.

Nem jöhet létre házasság azok között, kik együtt vagy külön az összekelésük útjában álló házastársat meggyilkolták vagy megölték, vagy más által meggyilkoltatták vagy megölették.

házastárs-gyilkolás
miatt.

B) Elhárítható akadályok.

10. §.

A 18—22 éves férfi és 14—15 éves női Testi fejletlenség. személyek csak úgy léphetnek házasságra, ha e célra testileg eléggé kifejlettek.

11. §.

Nem köthetnek házasságot :

1. kiskorúak atyai, gyámi, illetőleg gyámhatósági beleegyezés nélkül ;
2. hadkötelezettség alatt levők és a hadsereg (hadi tengerészet és honvédség) kötelékébe tartozók a törvény tilalma ellenére, az illetékes hatóság engedélye nélkül ;

A személyes képes-
ség korlátoltsága.

3. oldalági rokonok másod izben egymás között, és oldalági sógorok első izben egymás között, ha királyi felmentvényt nem nyertek ;

4. kik új házasságkötéstől birói ítélet által el vannak tiltva, mig részükre felmentvény nem adatott ;

5. a kik már házasságot kötöttek, mig előbbi házasságuk meg nem szűnt ;

6. nem-keresztények, mig keresztény vallásra át nem tértek.

III. FEJEZET.

A rokonság- és sógorságról.

12 §.

Rokonság meghatározása.

Rokonság van azon személyek között, kik házasságból vagy azon kívül közös törzsből eredtek.

Egyenes ágbeli rokonok azok, kiknek egyike a másiktól; oldalágbeliek azok, kik nem egymástól, de egy közös törzsből származtak.

13 §.

Sógorság meghatározása.

Sógorságot házasság állapít meg az egyik házastárs rokonai és a másik házastárs között.

A házastársak rokonai egymással nem állanak sógorságban.

14 §.

A rokonsági izek (fokok).

A rokonság izeit két személy között azon nemzések száma állapítja meg, melyeknél fogva :

1. egyenes ágon egyik közülök a másikhoz,
2. oldalágon egyenlő távolságban bármelyik, egyenlőtlen távolságban a távolabbi a legközelebbi közös törzshöz áll.

15. §.

A mely ágon és izben rokona valaki az egyik házastársnak, ugyanazon az ágon és izben sógora a másik házastársnak.

Sógorsági ág és izek.

IV. FEJEZET.

Az akadályok elhárításáról.

16. §.

Miképen kell a kiskorúknak, hadkötelezettség alatt állóknak és a hadsereg kötelékébe tartozóknak a beleegyezést, illetőleg engedélyt megszerezniök, az illető állami törvények és kormányi rendeletek határozzák meg.

Akadályelhárítás módja kiskorúakra és hadkötelesekre nézve.

17. §.

Oldalági rokonok és sógorok a királyi mentvényt a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez czimzett folyamodvánnyal kérhetik:

Oldalági rokonok és sógorok felmentése.

1. a folyamodványt a jegyesek két tanu előtt sajátkezüleg írják alá vagy kézjegyükkel látják el;
2. részletesen előadandók abban az okok és érvek, melyeknél fogva a felmentést kérik;
3. meghatározandó az összeg és egyházi cél, a mire a folyamodók a kir. mentvény tiszteletdíját felajánlják, esetleg kifejezendő, hogy azt szegénység okán dijtalanul kérik;

4. melléklendők :

a) a házasulandók rokonsági vagy sógorsági viszonyait feltüntetős törzsfa alakjában az illető lelkész által készitendő kimutatás,

b) a házasulandók keresztlevele,

c) ha a felek már házasságban voltak, a házasság megszűnését igazoló okirat,

d) községi bizonyítvány arról, hogy az egybekelést a rokonság vagy sógorság tilos izein kívül semmi polgári akadály nem gátolja; e bizonyítvány a szolgabírói vagy kapitányi, illetve a polgármesteri hivatalnak a tartalom valóságát igazoló aláírásával is ellátandó,

e) a házasulandó felek, esetleg szülők vagyoni állapotát hitelesen és pontosan kimutató községi bizonyítvány és pedig külön a vőlegény és külön a menyasszony részéről, mely a felettes hatóság által szintén hitelesitendő s a helyi lelkész által is aláírandó,

f) ha a felek kiskorúak, vagy a vőlegény katonaköteles vagy a hadsereg (hadi tengerészet és honvédség) kötelékébe tartozik: atyai, gyámi, illetőleg gyámhatósági beleegyezés, vagy az illetékes hatóságtól nősülési engedély,

g) a felek kikérdezéséről lelkészi bizonyítvány.

5. A folyamodvány a vőlegény lelkésze által esperesi uton a püspökhöz küldendő, ki azt a maga véleményes jelentésével s külön bizonyítványával arról, hogy a czélba vett házasságot hitelveink nem tiltják, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministerhez terjeszti fel.

6. Maga a folyamodvány egy frtos, a mellékletek 50 kros bélyeggel látandók el, mely alól csak kellőleg kiállított szegénységi bizonyítvány alapján adható mentesség.

18. §.

1. A testi fejletlenség akadályának elhárítása módját a 39. §. 3. szabályozza,

Más akadályok elhárítása.

2. a liga alól felmentés ki által s mely esetben adható meg: azt a 92. 93. §§-ok határozzák meg,

3. a házasság megszűnésének esetei az 55. §-ban vannak megemlítve,

4. nem-keresztény vallásuaknak keresztény vallásra térése az eddigi gyakorlat szerint történik.

V. FEJEZET.

A házasságkötés előzményeiről.

19. §.

A házasságot eljegyzés (jegyváltás, mátkaság) megelőzheti, de ez a házasságkötésre feltételül nem kívántatik meg.

Eljegyzés.

20. §.

A házasság megkötését kihirdetésnek kell megelőznie. A kötendő házasságot a felek lelkésze a templomban vagy istenitiszteletre szánt helyen, a gyülekezet előtt, a házasságra lépni szándékozó személyek vezeték- és keresztnéve, állása, vagy foglalkozása, születési és lakóhelye, vallása, állapota közlésével, három egymásután következő vasárnapon vagy ünnep másod- és harmadnapján délelőtti istenitisztelest után hirdeti ki.

Kihirdetés.

Hol teendő meg a hirdetés.

21. §.

Ha a házasulandók nem ugyanannak az egyházközségnek a tagjai, a kihirdetés mindkét egyházközségben megteendő.

Ha pedig valamelyik fél lakása helyén hat hetet még nem töltött el, a kihirdetés megteendő abban az egyházközségben is, melyben azelőtt lakott.

22. §.

Különböző vallásuk
kihirdetése.

A különböző keresztény hitvallásu egyének által szándékolt egybekelés esetén a háromszori hirdetés megtételére mindkét fél lelkésze felszólítandó.

Ha ezt valamelyik fél lelkésze megtagadná, két tanúnak a felől adott bélyegmentes bizonyítványa mellett, hogy azon lelkész a kihirdetésre felszólított, egyik fél lelkészének hirdetése is elégséges. (1868. LIII. t. cz. 9. §.)

23. §.

Akadálybejelentés.

A kihirdetés következtében joga van bárkinek a tervbe vett házasság ellen netán létező akadályt a hirdető lelkésznel bejelenteni.

Az akadály létezése a lelkész előtt valószínűvé teendő.

Közokiratnak felmutatása vagy egy a 43. §. szerint képes tanúnak vallomása az akadály létezésének valószínűvé tételére elégséges.

A bizonyítékkal nem támogatott bejelentés figyelembe nem vehető.

24. §.

Akadálybejelentésről
való értesítés.

Az akadálybejelentésről köteles a hirdető lelkész a másik házasulandó fél lelkészét azonnal értesíteni.

25. §.

A lelkész tartozik a kihirdetés megtételéről és arról, hogy akadály jelentetett-e be vagy nem, az utolsó hirdetés megtörténte után a félnek bizonyítványt kiadni, továbbá a kihirdetés megtörténtét az erről vezetett jegyzőkönyvbe beiktatni.

Kihirdetési bizonyítvány.

26. §.

Ha a háromszori kihirdetés megtörtént, de valamelyik fél lelkésze vonakodnék kiadni az elbocsátó levelet (kihirdetési bizonyítványt): a házassulandó felek részéről két tanú nála megjelenvén, kéri az elbocsátó levél kiadását, melynek megtagadása esetében a tanuk egyike azon kérést intézi a lelkészhez, hogy a szándékolt egybekelés ellen jelentetett-e be akadály vagy nem? A lelkész által e kérdésre adott vagy megtagadott válaszról a tanuk bélyegmentes bizonyítványt adnak, mely teljesen pótolja az elbocsátó levelet. (1868. LIII. t. cz. 10. §.)

Kihirdetési bizonyítvány kiadásának megtagadása.

27. §.

Ha az utolsó kihirdetés napjától számított hat hónap alatt az egybekelés meg nem történt, a kihirdetés szabályszerűleg ismétlendő.

Kihirdetés elévülése.

28. §.

A kihirdetés alól, egyik vagy másik félre nézve figyelemre méltó okokból, a fél kérésére az illetékes lelkész ajánlata mellett a püspök vagy helyettese, vagy a püspök meghatalmazása következtében az illetékes esperes felmentvényt adhat.

Kihirdetés alól való felmentés.

A felmentvény a kihirdetést pótolja.

Másvallásuakra nézve az ők egyházi törvényeik az irányadók.

VI. FEJEZET.

Az egybekötésre illetékes lelkészeiről.

29. §.

Egybekötésre illetékes lelkész.

Egybekötésre rendszerint az a lelkész illetékes, kinek egyházközségében egyik vagy másik házasulandó fél lakik vagy tag gyanánt be van jegyezve.

30. §.

Püspök és esperes illetősége.

A püspök a hatósága alá tartozó összes híveket, az esperes pedig az egyházkörébe tartozókat egybekötheti.

31. §.

Vegyes házasságnál.

Vegyes házasságok bármelyik fél papja előtt érvényesen köthetők. (1868. LIII. t. cz. 11. §)

32. §.

Egybekötésre való meghatalmazás.

Az illetékes lelkész más keresztény lelkészt megbizhat az egybekötés teljesítésére.

A meghatalmazó lelkésznek is az egybekötési díj megfizetendő.

A díj megfizetése után a meghatalmazás kiállítását meg nem tagadható.

A kötetendő házasságra vonatkozó iratok és jelentések a meghatalmazott lelkészhez átteendőek.

33. §.

Az illetékes lelkésznek az egybekötésről való értesítése.

A püspök, esperes és meghatalmazott lelkész az egybekötés megtörténtéről az illetékes

lelkész a 46. és 47. §§-okban elősorolt körülmények és adatok közlésével s az átküldött és beszerzett iratok csatolásával haladék nélkül értesíteni köteles.

VII. FEJEZET. Az egybekötésről.

34. §.

Egybekötés előtt az ezt végzendő lelkész köteles a hozzá érkezett iratok és jelentések megvizsgálásával és a tanuk kikérdezésével előzetesen meggyőződést szerezni:

a) a házasulandók személyazonosságáról; továbbá arról, hogy

b) a szándékolt házasság kihirdetése mindkét félre nézve szabályszerűleg megtörtént vagy az alól felmentvény adatott;

c) a házasság ellen akadály nem létezik s a netalán bejelentett akadály alaptalan vagy el van háritva.

35. §.

Az okiratok megvizsgálása és a kikérdezés az egybekötést megelőzi.

A megvizsgálás és kikérdezés a) Ideje,

36. §.

Ha akár a beérkezett iratokból vagy bejelentésből, akár a felek vagy tanuk vallomásából házassági akadály létezésének valószínűsége tűnik ki, vagy ha valamely akadályról a lelkésznek magán úton nyert tudomása volna: annak elhárítása előtt az egybekötés végbe nem vihető.

37. §.

**Bizonyítékok be-
kívánása.**

Oly körülmények, melyeknek valóságáról a lelkésznek hivatalos tudomása van, nem bizonyítandók.

A lelkész az általa nem tudott körülmények bebizonyítása végett jogosult és köteles a házasulandó felektől okiratok bemutatását és tanuk előállítását kívánni.

38. §.

Bizonyítandó körülmények.

A házasulandó felek tartoznak a lelkész kívánatára bebizonyítani, hogy :

1. a 7. §-ban irt 18, illetve 14 évet betöltötték, s a 10. §. esetében kifejlett testtel bírnak,
2. ha 24-ik életévüket be nem töltötték, a gyámhatóság által nagykorusítottak, vagy a 11. §. 1. pontjában irt beleegyezést megszerezték,
3. hadkötelezettség alatt nem állanak, vagy a hadsereg (haditengerészet és honvédség) kötelékébe nem tartoznak,
4. hol, mikor és mely vallásban születtek,
5. egymással rokonságban vagy sógorságban nincsenek, esetleg mely ágon és izben rokonok vagy sógorok,
6. érvényes házassági viszonyban nem állanak,
7. a kihirdetés mindkét félre nézve megtörtént.

39. §.

A bizonyítékok meghatározása.

A 34. és 38. §§-okban említett körülmények csak az alább elősorolandó bizonyítékokkal bizonyíthatók (37. §.):

1. a személyazonosság a lelkész előtt ismeretes két tanu által,

2. a 7. §. a) b) szerinti életkor keresztlevéllel,

3. a 10. §-ban kívánt testi fejlettség és a 7. §. c) d) pontjaiban említett személyek házassági képtelensége közhivatalban álló orvos bizonyítványával,

4. a nőtlen, illetőleg hajadon állapot lelkészi vagy közigazgatási hatósági bizonyítvánnyal,

5. a kiskoruak házasságába adott beleegyezés az atya vagy gyám által a lelkész előtt jegyzőkönyvre adott vagy birói avagy közjegyzői hitelesítés mellett kiállított nyilatkozattal, illetőleg a gyámhatóság határozatával,

6. a kiskoruak nagykorusítása a gyámhatóság határozatával,

7. hadkötelezettség alatt állók és a hadsereg (haditengerészet és honvédség) kötelékébe tartozók nősülési engedélye az illetékes hatóságtól nyert okirattal,

8. oldalágon másodizben rokonok és első izben sógorok akadályának megszűnése királyi felmentvénnel,

9. liga alól való felszabadítás püspöki felmentvénnel,

10. a nem-keresztények keresztény vallásra lett térése, illetőleg megkereszteltetése lelkészi bizonyítvánnyal,

11. A korábbi házasság megszűnése :

a) halál esetében lelkész által kiállított halotti bizonyítvánnyal,

b) holtnak lett nyilvánítás esetében jogerejű bírói ítélettel,

c) a házasság érvénytelennek vagy felbontottnak lett kimondása esetében bírói jogerős ítélettel.

Az itt megjelölt okiratok eredetiben vagy hiteles másolatban a lelkész által beveendő és megtartandók.

40. §.

A házasságba való beleegyezés kijelentése s annak módja általában.

Egybeköttetés előtt tartoznak a felek a lelkész előtt két tanu jelenlétében személyesen kijelenteni, hogy egymással a 3. §-ban említett célból házassági szövetségre akarnak lépni.

A házasságba való beleegyezésnek kölcsönösnek, szabad akaratból folyónak, komolynak, határozottnak és érthetőnek kell lennie.

Ha a lelkész valamelyik fél nyelvét nem érti, hites tolmács hivandó meg.

A lelkésznek ezekben való eljárásáról jegyzőkönyv veendő fel, melyet a tanúk, az egybekelő felek, a kikérdező pap, esetleg a tolmács is aláírnak.

41. §.

A siketek, némák és siketnémák beleegyzésének módja.

A siketek, némák és siketnémák beleegyzését jelbeszéddel is kifejezhetik.

42. §.

Az egybekötés.

Az egybekötés a lelkész által a fennálló egyházi szertartás szerint, két tanu előtt vitetik végbe.

43. §.

A tanuk képessége.

Tanuk csak önjogu férfiak lehetnek.

44. §.

Az egybekötés vasárnap, az ünnepek első Az egybekötés ideje és helye. és másodnapja, valamint a három nagy ünnepet megelőző nagyhét kivételével az év bármely napján, templomban, papi lakban s magán házban is végbe mehet.

Püspöki engedély mellett azonban az egybekötés vasárnapokon, ünnepek másodnapján és nagyhéten is, a nagypénteket kivéve, megtörténhetik, sőt ez engedélyt a püspök a helyi viszonyokhoz képest egyes egyházközségekre nézve általánosan is megadhatja az illető lelkészeknek.

45. §.

A házasságkötésre vonatkozó szabályok meg A szabályok mellőzésének következménye. nem tartásáért az illető lelkész fegyelmi uton büntetendő.

46. §.

A házassági egybekötés megtörténte az esketési anyakönyvbe a lelkész által sajátkezűleg A házasságnak az esketési anyakönyvbe való bejegyzése. bevezetendő.

47. §.

Az anyakönyvbe bejegyzendők : a házasságot Anyakönyvbe bejegyzendő adatok. kötött feleknek vezeték- és keresztnéve, életkora, állása, születési és lakóhelye, állapota, vallása ; a tanuknak s esetleg a tolmácsnak vezeték- és keresztnéve s lakóhelye ; a házasságkötés helye és napja ; az eskető s esetleg a meghatalmazó lelkész neve és lakóhelye s végül az okiratoknak megjelölése.

48. §.

Más egyházköz-
séghez tartozó felek
lelkészeinek egybe-
kötéséről való
értesítése.

Ha az egybekötött felek nem ugyanannak az egyházközségnek a tagjai, vagy különböző vallásuak, az egybekötést az eskető vagy meghatalmazó, illetve a püspök vagy esperes által értesített lelkész a házasságra lépett másik fél lelkészével a kereszteleési anyakönyvben való feljegyzés végett tudatja

49. §.

A házassági aka-
dály utólagos
elhárítása.

Ha a 11. §. 1. 2. 3. pontjaiban foglalt akadályok valamelyikének létezése csak a házasság megkötése után derülne ki, az ily akadály az idézett pontokban említett beleegyezés, engedély vagy felmentvény kieszközlése által utólagosan is elhárítható.

Ily esetben, ha a felek az akadály-elhárítást az illetékes lelkész előtt két tanú jelenlétében igazolják s egyszersmind kijelentik, hogy egymással a házasságot folytatni szándékoznak, ezeket a lelkész a tanuk nevével együtt az igazoló iratok bevétele mellett a házassági (eskétési) anyakönyvben feljegyezni tartozik, mi által a házasság eredetileg érvényesen kötöttnek lesz tekintendő.

VIII. FEJEZET.

A házasságból folyó jogokról és köteleességekről.

50. §.

A házas-társak köl-
csönös jogai és
köteleességei.

A házasság megkötése után a házastársak jogosultak és illetőleg kötelesek:

1. egymással ugyanazon lakásban és háztartásban teljes és kizárólagos közösségben élni s egymást az élet minden viszonyaiban segílni és támogatni ;

2. egymással szemben szeretettel, teljes odaadással és állandó hűséggel viseltetni ; tiszteletet, jóakaratot, türelmet és gyöngédséget tanusítani ; egymás hibáit és fogyatkozásait elnézni s egymást megbecsülni ;

3. jó híroket és becsületöket megörizni és fentartani ;

4. egyetértésben élni ;

5. tisztességes, mértékletes, erkölcsös és kegyes életet folytatni ;

6. gyermekeiket ápolni és nevelni.

51. §.

A férj a család feje.

Az ő joga, illetöleg kötelessége :

1. a házi ügyeket vezetni és intézni,

2. családja fölött a felsöbbséget kímélettel és mérséklettel gyakorolni,

3. feleségét és családját vagyonához vagy keresetéhez képest illően tartani s minden tekintetben gondozni és oltalmazni.

**A férj jogai
és kötelességei.**

52. §.

A feleség férje nevét, rangját és polgári állásával járó czimét nyeri s azt viselheti férje halála után is, mig ismét férjhez nem megy ; azonban saját nevét és rangját nem veszti el.

A feleség jogai.

De ha a házasság bíróilag érvénytelennek nyilvánítottatik vagy felbontatik, a feleség előbbi férje nevét, rangját és czimét nem használhatja.

53. §.

A feleség kötelességei.

A feleség férje iránt engedelmességgel tartozik.

Különösen köteles:

1. férjét az ez által kijelölt lakóhelyre követni,
2. férje intézkedéseiben megnyugodni (50. §.),
3. férjét a háztartásban és keresetben tehetségéhez képest segíteni.

Egyéb viszonyaik.

54. §.

A házastársaknak egymás közötti és gyermekeikhez való egyéb viszonyait hitelveink és a polgári törvények szabályozzák.

II. RÉSZ.

A házassági kötelék megszűnéséről.

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

55. §.

A házasság megszűnésének esetei.

A házasság megszűnik:

- 1) egyik házastárs elhalálózása vagy bíróilag jogérvényesen holtak lett nyilvánítottása által;

2) ha a házassági kötelék jogérvényes birói ítélettel érvénytelennek vagy feloldottnak mondatott ki.

56. §.

A házasságot az élő házastársak birói eljárás nélkül közakarattal sem szüntethetik meg.

A házasságnak a felek beleegyezésével való megszűnése.

57. §.

A kötés helyéhez képest alakszerűleg létrejött egyházi házasság, akár bel- akár külföldön kötöttet, mindaddig érvényesnek és fennállónak tekintendő, míg biróilag érvénytelennek vagy felbontottnak nem nyilvánított.

Az alakszerű házasság érvényessége.

58. §.

A bel- és külföldön kötött bármely egyházi házasság megsemmisíthető vagy felbontható, ha erre nézve jelen törvény és hitelveink, illetve a hazai törvények szerint okok forognak fenn.

Megsemmisíthető vagy felbontható házasság.

59. §.

Rendszerint mindkét félnek joga van az ezen törvényben meghatározott okok alapján a házasság érvénytelenségének kimondását vagy felbontását kérni.

A keresetjog kölcsönösége.

A kivételek az illető törvényszakaszokban vannak előadva (64. 72. 74. 79. 83. 87. 88. 89. §§.)

60. §.

A 74. 76. 80. 81. §§. eseteiben a vétkes fél a 73. §. 4. 5. pontjaiban említett czimeken válópert csak úgy indíthat, ha a sértett fél kere-

A vétkes fél keresetindítási joga.

setjogát a sérelem megtudásától hat hét alatt, vagy ha bűnvádi feljelentést tett, a büntető eljárás befejezése után 30 nap alatt nem érvényesítette.

61. §.

Az ítélet hatálya.

A házasság érvénytelenségét vagy felbontását jogérvényesen kimondó ítélet az unitárius felet új házasságkötésre felszabadítja, ha csak az ítéletben az attól való eltiltás (a ligábavetés) ki nem fejeztetett. (75. 78. 84. 90. §§.)

II. FEJEZET.

A házassági kötelék érvénytelenségéről.

A) *Feltétlenül érvénytelen (semmiss) házasság.*

62. §.

A semmiss házasság meghatározása.

Érvénytelen (semmiss) az oly házasság,

- 1) melynek megkötésénél a felek megesketése mellőztetett,
- 2) melyet fennálló házasságban levő vagy nem keresztény fél kötött egy unitáriussal vagy viszont,
- 3) melyet egyenes ágbeli vagy első ízben oldalrokonok egymással, vagy egyenes ágbeli sógorok egymással kötöttek,
- 4) melyet házastárs-gyilkos büntársával kötött. (9. §.)

63. §.

A semmiss házasság fenttarthatatlansága.

A semmiss házasság a házastársak beleegyezésével sem tartható fenn.

64. §.

A 62. §. eseteiben a házasság érvénytelenségének kimondását a rokonok vagy más érdekelt felek is kérhetik.

Semmi házasság érvénytelenítése iránti jog és kötelesség.

Az egyházi bíróságok, ha ily házasság létezéséről bármi uton tudomást nyernek, tartóznak annak megsemmisítése iránt hivatalból intézkedni.

B) *Feltételesen érvénytelen házasság.*

65. §.

Érvénytelen a házasság, ha az azt kötő személyek a 7. és 10. §§. értelmében házasságkötésre nem képesek.

Érvénytelenség: a személyes képesség hiánya,

66. §.

Érvénytelen az a házasság, melyet kiskorúak, hadkötelesek és a hadsereg (hadi tengerészet és a honvédség) kötelékébe tartozók, a 11. §. 3. 4. pontjában említett személyek törvény által követelt engedély, illetve felmentvény nélkül kötnek.

a személyes képesség korlátoltsága,

Mely esetekben és mily módon válik a házasság utólagosan felmerült akadály elhárítása által érvényessé, a 49. §. határozza meg.

67. §.

Érvénytelen a házasság,

- a) ha a kihirdetés szabályszerűleg meg nem történt, vagy az alól felmentvény nem adatott;
- b) ha a felek házasságba való beleegyezését a 40. 41. §§-okban előszabott módon nem nyilvánították;
- c) ha az egybekötésnél tanuk nem voltak jelen.

68. §.

kényszer,

Érvénytelen az oly házasság, melyre valamelyik fél testi bántalmakkal vagy fenyegetéssel előidézett alapos félelem által kényszerítettett.

A félelem alaposága a bántalmazott vagy fenyegetett személy kora, neme, személyes viszonyai s a fenforgó egyéb körülmények tekintetbevételével állapítandó meg.

69. §.

nőrablás,

Érvénytelen az a házasság, mely elrabolt nővel szabadságába visszahelyezése előtt kötöttik.

70. §.

tévedés,

Érvénytelen a házasság, ha egyik fél a házasságkötésnél a másik fél személye azonosságára vagy annak lényeges tulajdonságaira nézve megtévesztetett.

Nevezetesen

a) ha nem azzal kötöttett egybe, kivel házasságra szándékozott lépni ;

b) ha egyik fél rangját vagy állását hamisan adta elő ;

c) ha a nő mint leány házasságra lépése előtt szüzességét elvesztette, vagy mint özvegy más által teherbe ejtve kötött házasságot s ezekről a férjnek a házasság megkötése előtt tudomása nem volt ;

d) ha egyik fél ragályos vagy undort gerjesztő betegségét a másik féllel szemben a házasságkötés előtt eltitkolta.

71. §.

Ervénytelen a házasság akkor is, ha egyik **szereket hiánya miatt.** fél nem szeretetből, hanem

- a) vagyoni vagy más érdekből, vagy pedig
- b) rábeszélés következtében köt házasságot.

Ez esetekben azonban csak úgy, ha a házasság elhálttá nem vált.

72. §.

A feltételesen érvénytelen házasság érvényességét csupán a házastársak támadhatják meg. **Keresetindítási jog.**

A 68. 69. 70 71. §§. eseteiben keresetjoga csak a bele nem egyezett, illetőleg sértett félnek van; de az ily fél, ha a házassági viszonyt a kényszerhelyzet megszűnése, illetőleg a sérelem megtudása után önkényt folytatja, keresetjogát elveszti.

III. FEJEZET.

A házasság felbontásáról

73. §.

Felbontandó a házassági kötelék, ha a házasság tartama alatt annak fogalmával és lényegével ellenkező oly körülmények fordulnak elő, melyek miatt a férj és feleség közötti életközösség fentartása lehetetlenné vagy céltalanná válik. **A felbontás általában.**

Ennélfogva válókok nevezetesen:

- 1) a házastárs élete ellen való törés, **Felbontási okok.**
- 2) a házasságtörés,
- 3) a hűtlen elhagyás,
- 4) az engesztelhetetlen gyűlölség,
- 5) a házassági tartozás megtagadása,
- 6) a magtalanúság eszközölése,
- 7) az örültség.

74. §.

A házastárs élete ellen való törés.

Ha egy le házastárs a másik megüresét megkísérli vagy csak azért is veszi a szerzet feljogosít a házassági kötelek felbontását kérni.

75. §.

A házasságtörés.

A házastárs élete ellen törő fél a házassági köteleket felbontó ítéletben nettalan büntetésével, a kivétel különben házasságra léphetne. Írába vetendő.

76. §.

Házasságtörést követ el az a házastárs, ki házastársán kívül mással önkénytelen nemileg közlöt.

77. §.

A házasságtörés vagy nyilvános, midőn az teljesen be van bizonyítva, vagy vélelmezett, ha annak elkövetésére terhes gyanu forog fenn.

78. §.

Nyilvános házasságtörés esetén a vétkes fél a büntetésével való házassági szövetségre lépéstől az ítéletben eltiltandó.

79. §.

E czimen nem indíthat válókeresetet:

- 1) a vétkes fél;
- 2) az ártatlan fél sem,
 - a) ha parázna társának nyilván vagy hallgatólag megbocsátott,
 - b) ha a házasságtörés megtudása után hitvesével az együttélést folytatta,

c) ha a házasságtörés az ő beleegyezésével történt,

d) ha maga ösztönözte társát a házasságtörésre, vagy ha arra ő keresett vagy adott alkalmat.

80. §.

Az a házaspár, ki társától ennek beleegyezése nélkül, ismert vagy ismeretlen helyre eltávozik, oly czélzattal, hogy házastársával többé közösségben ne éljen s lelkészi vagy bírósági felhívásra házastársához vissza nem tér, hűtlen elhagyónak tekintetik.

81. §.

Ha egyik házastárs a másikat, ennek beleegyezése nélkül, más nővel, illetve férfival házasságtörés gyanúját megállapító módon hagyja el, ez szintén hűtlen elhagyást képez.

82. §.

Hűtlen elhagyónak tekintetik az a házastárs is, ki valamely büntettért, melyben a másik házastárs bűnösnek semmi tekintetben nem találtatott, életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítéltetett.

83. §.

E czimen csak az elhagyott fél kérheti a kötelékfelbontást; de ha az elhagyásra ő szolgáltatott okot vagy alkalmat, e czimen keresetjoggal nem bír.

84. §.

Az elhagyó fél a 81. §. esetében büntésére nézve ligába vetendő.

85. §.

Az engesztelhetetlen gyűlölség.

Ha a házastársak között a kölcsönös vagy egyoldalú gyűlölség oly mérvben nyilvánul, hogy a kibékülés és a házaselet folytatása nem remélhető: a házassági kötelék felbontandó.

86. §.

Mind a kölcsönös, mind az egyoldalú gyűlölségnél oly körülményeknek kell fenforogniok, melyek a gyűlölség létezésének valószínűvé tételére alkalmasak.

Ilyen körülmények:

- a) a házastársak közötti viszálykodás,
- b) a szóval vagy tettel való bántalmazás,
- c) a közegyezéssel való különélés,
- d) ha egyik házastárs nem tesz kísérletet arra, hogy az elhagyó fél hozzá a házassági együttélés folytatására visszatérjen,
- e) a lelkeszi vagy birói idézésre meg nem jelenés,
- f) a lelkeszi vagy birói békéltetés sikertelensége,
- g) kicsapongó, erkölcstelen, pazarló életmód, iszákosság, fajtalanság, vagy ezekre való csábítás,
- h) az illető fél vétkeből származott ragályos vagy undort gerjesztő betegség,
- i) nyereségvágyból elkövetett büntetendő cselekmény, hamis tanuzás vagy hamis eskü miatt lett bünösnek ítéltetés,
- k) a házasságból folyó köteleességek tartós megszegése (50—53. §§.)

87. §.

Ha egyik fél a házassági tartozást ok nélkül makacsul megtagadja, a másik félnek joga van a házassági kötelék felbontását kérni.

A házassági tartozás megtagadása.

88. §.

De ha a házassági tartozás az egészség ártalmával vagy szeméremsértő módon követeltetik, a sérelmes fél kérelmére a házassági kötelék ez esetben is felbontandó.

89. §.

A házassági kötelék felbontását kérheti a férj, ha a nő

A magtalanság eszközlése.

a) méhmagzatát elhajtja, megöli vagy azt más által eszközölteti,

b) magát mesterségesen vagy szerek bevétele által fogadásra és gyermekszülésre képtelenné teszi.

De ha a férj neje szándékát megtudta s abban őtet megakadályozni nem törekedett, e §. alapján keresetet nem indíthat.

90. §.

A 89. §. b) esetében a nő a kötelék felbontó ítéletben új házasságkötésre nem szabadítható fel.

91. §.

Felbontható a házassági kötelék, ha egyik házastárs gyógyíthatatlan elmebetegségben szenved s ez valamely országos intézetben eszközölt három évi megfigyelés alapján az intézeti orvosok által igazoltatik.

Az örültség.

IV. FEJEZET.

A liga alól való felmentésről.

92. §.

Liga alól az egyházi főtanács nevében a püspök fontos okokból felmentvényt adhat, ha

a) a ligába vető ítélet jogerőre emelkedésétől fogva hat hónap már lejárt,

b) a ligába vetett fél ez idő alatt erkölcsös életet folytatott s bűne töredelmes megbánásának és megjavulásának jeleit adta, s

c) valamely kijelölendő egyházi közcélra vagyoni állásához mért mentvényi díjt fizet.

93. §.

Nincs helye a liga alól való felmentésnek a 90. §. esetében ; továbbá a 75. §. esetében, ha a bűncselekvény, mely a házasságfelbontás okául szolgált, büntető eljárás rendjén bebizonyított.

*III. RÉSZ.***A házassági kötelék érvénytelenítése és felbontása körüli eljárásról.****Első czim.****A bíróságokról.**

I. FEJEZET.

Szervezete.

94. §.

Általában.

Az unitárius egyházban a házassági ügyben való bíraskodást gyakorolják

1) elsőfolyamodásilag : az egyházköri alpapi törvényszékek,

2) felebbvitelileg:

- a) a főpapi törvényszék, mint másodbiróság és
- b) az egyházi vagy zsinati főtanács, mint harmadbiróság.

95. §.

Alpapiszék van minden egyházkörben.

Alpapiszék.

Elnöke: az egyházköri esperes, akadályoztatása esetében a hivatalánál fogva idősebb szék-bíró.

Bírák: az egyházköri közgyűlés által ugyanazon körben lakó belső emberekből és világi egyh. tanácsosokból e végből választott 3 rendes és 2 póttag.

A kolozsdobokaköri alpapiszék biráit az Egyházi Képviselő Tanács választja az egyházi tanácsosok közül.

Jegyzője: a köri jegyző, akadályoztatása esetén az elnök helyettesíti.

Tagja továbbá: a házasságvéd.

96. §.

Az alpapiszékek üléseit rendszeresen évenként kétszer tartják, még pedig: egyiket a téli, másikat a nyári hónapokban; rendkívüleg tartatják bármikor, mikor a köri esperes annak összehívását szükségesnek találja.

Tartási helye a kör területén változó s esetről esetre a köri esperes által jelöltetik ki.

A kolozsdobokaköri alpapiszék rendes, valamint rendkívüli üléseit állandóan Kolozsvárt tartja.

97. §.

Főpapszék.

Főpapi törvényszék egy van; állandó székhelye Kolozsvár.

Elnöke: a püspök; akadályoztatása esetén az egyházi főjegyző (generalis notarius), esetleg a hivatalánál fogva legidősebb bíró.

Bírák: az egyházi tanácsosok közül az Egyházi Képviselő Tanács által e végre választott s rendszerint Kolozsvártt lakó 5 rendes és 4 póttag.

Jegyzője: az egyházi főjegyző, akadályoztatása esetén az elnök helyettesíti.

Tagja továbbá a főpapszéki házasságvéd.

A főpapszék üléseit rendszeren minden három hónapban egyszer tartja a püspök által kijelölt napokon; rendkívülieg üléseket tarthat bármikor, midőn az elnök annak összehívását szükségesnek tartja.

98. §.

Harmadbiróság.

A legfőbb birói hatóságot a peres felek által rendkívülieg felebbezett ügyekben — mint harmadbiróság — az egyházi vagy zsinati főtanács gyakorolja az általa egy évre kiküldött biróság által.

Elnöke: a főgondnok,

Tagjai: négy papi és négy világi egyházi tanácsos és 2—2 választott póttag. (106. §.)

Jegyzőjét maga választja.

Üléseit tartja rendszeren évenként egyszer Főtanácsok idején és helyén, szükség esetében elnöki meghívásra rendkívülieg is.

99. §.

Nem választható az alpapi vagy felsőbb bírósági törvényszék tagjává (100. §.) az, ki ugyanazon törvényszék valamely tagjával egyenes ágbeli rokonságban vagy első izbeli oldalrokonságban van.

**Bírósági tagok
választhatósága.**

100. §.

A papiszékek előadói rendszerint a jegyzők; az előadással azonban a papiszékek elnökei a bírákat is megbizhatják, kik ezen megbizásnak eleget tenni tartoznak.

**Előadás és
határozathozatal.**

Érvényes határozathozatalra az elnökön és szavazattal bíró jegyzőn kívül az alpapiszéknél 3, a főpapiszéknél, mint másodbiróságnál 5, a harmadbiróságnál 7 bírónak kell jelen lennie.

A papiszékek elnökeinek joga van az akadályozva levő bírót helyettesíteni és pedig másod- és harmadbiróságnál és a kolozdobokaköri alpapiszéknél az egyházi tanácsosok, a többi alpapiszéknél az illető egyházköri belső vagy világi egyházi tanácsosok közül. (99. §.)

II. FEJEZET.

A hatáskör- és illetőségről.

101. §.

Az unitárius egyházi bíróságok, mint házassági törvényszékek hatáskörébe egyedül az unitárius és vegyes házassági perek tartoznak s ezek is csak annyiban, a mennyiben a házassági kötelek érvénytelenítését vagy végképeni felbontását

Bírói hatáskör.

tárgyazzák s ítéleteik rendszerint (103. §.) csak az unitárius vallású felekre nézve kötelezők.

102. §.

**Vegyes házassági
perekben.**

A vegyes házassági válóperek, a mennyiben a házassági kötelék érvényességét és az ideiglenes elválást, vagy a végképi fölbontást tárgyazzák, az alperes illetékes bírósága előtt indítandók meg és miután az alperes felett kimondott ítélet jogerőre emelkedett, a per legfőlegb 30 nap alatt hivatalból átteendő a felperes illetékes bíróságához, mely viszont a felperes felett hoz ítéletet. Mindenik félre nézve egyedül saját illetékes bíróságának az illető fél saját hitelvei alapján hozott jogerejű ítélete kötelező (1868. XLVIII. t. cz. 1. §.).

103. §.

Azon esetben, ha az illetékes unitárius alpapiszék előtt folyamatba tett perben felperes ev. ref. vallású és az erdélyi ev. ref. egyházkerülethez tartozik, a nevezett egyházkerülettel 1870. évben történt kölcsönös megállapodás következtében az unitárius egyházi bíróságok felperesre nézve is jogérvényesen ítéletet hozhatnak s azt végrehajthatják.

104. §.

Illetékesség.

Az eljárásra azon alpapiszék illetékes, melynek kerületében rendes-eljárásban az alperes, kivételes eljárásban a felperes, illetve a folyamodó valamely unitárius egyházköztségnek a tagja.

105. §.

A papiszékek kötelesek a hatáskörükbe vagy illetőségükhöz nem tartozó kereseteket és más-nemű beadványokat hivatalból visszautasítani.

A hatáskörnek és illetékességnek hivatalból vizsgálása.

A rendes birói illetőségtől eltérésnek csak a 107. §. esetében van helye.

106. §.

Bírósági tagnak nem szabad oly ügyek tárgyalásában részt venni :

Kizárás valamely bírósági tagnak, érdekeltségénél fogva.

a) a melyben saját személyénél fogva érdekelve van,

b) a melyben peres felek valamelyike felvagy lemenő ágban rokona, vele másodiziglen oldalrokonságban vagy sógorságban, továbbá fogadott szülői vagy fogadott gyermeki, gyámi vagy gondnoksági viszonyban áll,

c) a melyben mint tanú, szakértő vagy képviselő működött,

d) az oly felek ügyeiben, kiknek valamelyikével peres viszonyban áll,

e) felsőbb bíróságoknál oly ügyben, melynek eldöntéséhez valamely alsóbb bíróságnál mint bírósági tag hozzá járult.

Ha a felek ezen akadály miatt nem is tettek volna kifogást: az az illető birói személy által az elnöknek hivatalból bejelentendő, a ki az érdekelt tag helyett mást alkalmazand.

107. §.

Ha a 106. §-ban foglalt okok alapján valamely alpapiszék elnöke vagy annak annyi tagja

Bíróságküldés.

ellen merülne fel, vagy tétetnék érdekeltégi kifogás, hogy a többi bíróból a határozathozatalra megkivántató szám ki nem telnék, vagy a bíróságküldés más fontos okokból czélszerűnek mutatkozik: bíróságküldésnek van helye.

A bíróságküldés jogát az Egyházi Képviselő Tanács gyakorolja.

Második czim.

Az ügyfelekről.

I. FEJEZET.

A peres felekről és a képviseletről.

108. §.

A peres felek.

A papiszékek a peres feleket vagy azok bármelyikét személyes megjelenésre idézhetik, ha azt a tárgyalás céljából szükségesnek látják.

A személyes megjelenés elmulasztása a 140. 141. és 142. §§. jogkövetkezményeit vonja maga után.

109. §.

Képviselők.

Peres felek jogosítvák a 108. §. eseteinek kivételével magukat képviseltetni.

Ha a bíróság szék- vagy ülés helyén ügyvédek laknak, első sorban ilyenek bizandók meg.

Képviselők egyházi ügyvédek, kiket az egyházköri gyűlés azon körbeli ügyvitelre a környékbeli belső emberek közül e végre választ és felisket és világi ügyvédek lehetnek.

110. §.

A képviselő a papiszék elnöke, vagy a papi-**Képviselő bevallása.**
szék előtt szóval is bevallható, mi jegyzőkönyvre
veendő. Az írásbeli meghatalmazás bíróilag vagy
kir. közjegyző által hitelesítendő

111. §.

A képviselő tartozik az írásbeli meghatal-**Meghatalmazvány**
mazványt eredetiben első periratához mellékelni,
illetőleg első megjelenése alkalmával a papiszék-**beadása.**
nek beadni s egyszersmind nevét minden bead-
ványra sajátkezüleg ráírni.

112. §.

Ha a meghatalmazott meghatalmazványát **Meghatalmazvány**
első periratához nem mellékelte vagy előbb elő
nem terjesztette, a perirat a meghatalmazvány-**be nem adásának**
nyal leendő kiegészítés végett 8 napi záros határ-**következménye.**
időre visszaadandó.

Ha a meghatalmazvány sem a perirat mel-
lett, sem előbb be nem adatott s a kiegészítésre
való felhívás sikertelenül maradt s ha az az első
megjelenés alkalmával sem nyújtatott be: a fél
ugy tekintetik, mintha periratot nem adott, ille-
tőleg meg nem jelent volna.

113. §.

Hatósági bizonyítvánnyal igazolt vagyón-**Szegények kép-**
talanok részére, a mennyiben magok kívánnák
és a papiszék elnöke szükségesnek véli, a papi-**viselete.**
szék rendel képviselőt az azon kör egyházi vagy
világi ügyvédei közül.

Ügygondnok
rendelése.

114. §.

Alperes részére ügygondnok rendelendő :

a) ha felperes keresetében helyhatósági bizonyítvánnyal igazolja, hogy alperes tartózkodási helye ismeretlen ; vagy ha ez a kézbesítő ívből kitűnik. (246. §.)

b) ha alperes elmebeteg, vagy szabadságvesztéssel kapcsolatos büntetés alatt van,

c) a törvény által meghatározott esetekben (140. 169. §§.).

Ezen esetekben a kereset, illetve az idéző végzés a kinevezett ügygondnoknak kézbesítendő, ki gondnokoltja kellő védelmére utasítandó.

Ügygondnokok mindazok lehetnek, kik a 109. §. szerint képviselőre jogosítvák. Az ügygondnokok jogai és kötelességei azonosak a fél által meghatalmazott képviselőkéivel.

Az ügygondnokot az alpapizsék elnöke nevezi ki (153. 239. §§.).

115. §.

Ügygondnok rendelendő ki, ha a bíróság hivatalból megsemmisítendő házasságnak jut tudomására (62—64. §§.).

A kinevezett ügygondnok köteles az érvénytelenség kimutatására szükséges bizonyítékokat beszerezni, a keresetet mindkét házastárs ellen megindítani és a pert lejártni.

II. FEJEZET.

A házasságvédreől.

116. §.

A házasságvéd ellenőrzési tisztet gyakorol,

A házasságvéd
hivataiköre.

hogy a törvények mind a felek, mind a bíróság által megtartassanak. A házasság megsemmisítésébe vagy felbontásába bele nem egyezhetik.

117. §.

Az alpapiszéki házasságvéd a válóper tárgyalásán jelen van, ítélethozatal előtt a pert megvizsgálja, észrevételeit írásban megteszi s a hozott ítélet ellen minden esetben felelbezz.

Alpapiszéki házasságvéd.

118. §.

A főpapiszéknél alkalmazott házasságvéd tartozik a másodbírósághoz felelbezzett perket tárgyalás előtt megvizsgálni s észrevételeit írásba foglalni; az ülésen jelen lehet.

Főpapiszéki házasságvéd.

119. §.

A házasságvédek tárgyalás rendjén szóbeli nyilatkozatokat is tehetnek; de tanácskozási és szavazási joggal nem bírnak.

A papiszékek elnökei az akadályozott házasságvédet a 100. §. szerint helyettesíthetik.

120. §.

Az alpapiszékeknél alkalmazandó házasságvédek az egyházköri gyűlések által választatnak a körbeli belső emberek vagy világi egyh. tanácsosok közül.

Házasságvéd rendelése.

A kolozsdobokaköri házasságvédet, valamint a főpapiszéki házasságvédet az Egyházi Képviselő Tanács választja a Kolozsvárt lakó egyházi tanácsosok sorából.

Harmadik czim.

Az eljárásról.

I. FEJEZET.

A perkezdést megelőző cselekményekről.

121. §.

Békéltetés.

Házassági kötelékfelbontás iránti rendes perben a per megkezdése előtt, ha mindkét fél vagy az alperes unitárius, a válni akaró fél köteles az alperessé teendő fél lelkészénél vagy presbyteriuma előtt elválási szándékát kijelenteni.

A lelkész vagy presbyterium a házasefeleket megidézi, köztük a kiengesztelődést hathatósan megkísérli, mi ha nem sikerülne, eljárásáról folyamodó részére bizonyítványt állit ki.

Ha alperes lakhelyének ismeretlen volta miatt vagy egyéb okból meg nem idézhető, a békéltetés csak felperessel kísérleendő meg.

Betegség vagy lakóhelytávolság esetében a békepróba az illetékes lelkész által megbizott más lelkész által is megtehető.

122. §.

Ha az alperesitendő házastárs a békéltetésre kétszeri megidézés daczára sem jelennék meg, ugy tekintetik, mintha a kiengesztelődést megtagadta volna, miről a bizonyítvány folyamodónak kiszolgáltatandó.

123. §.

Esperesi peosét.

A válópert megindítani akaró fél a 121. 122. §§-ban előirt módon nyert bizonyítványnyal kö-

teles a per elintézésére illetékes esperestől pecsétet váltani.

124. §.

A megkeresett esperes a pecsétet minden halogatás nélkül kiszolgáltatni köteles.

125. §.

Az esperesi pecsét hatálya abban áll, hogy annak erejével felperes pert kezdhet, házaspár a per befejeztéig egymástól eltiltatnak s ezen ideiglenes viszony békés fentarthatása végett szükség esetén a külhatóság segélye igénybe vehető.

126. §.

Mind a békepróba, mind az esperesi pecsét hatályát veszti, ha a folyamodó a békepróba idejétől számított fél év alatt a válópert meg nem indítja.

II. FEJEZET.

Az eljárásról általában.

127. §.

Birói eljárásnak rendszerint csak a felek kérelmére van helye. (64. §.)

128. §.

Rendes eljárásnak helye van:

- a) mikor mindkét peres fél unitárius vallású, **Rendes eljárás,**
- b) vegyes házassági válóperekben, midőn a per az unitárius alapszéken indítottatik,

129. §.

Kivételes eljárás

Kivételes eljárásnak helye van:

- a) vegyes házassági válóperekben, ha a per nem unitárius bíróság előtt kezdetett,
- b) az egyoldalú folyamodással indítható válóügyekben.

130. §.

Az eljárás módja.

Házassági perekben az eljárás írásbeli és szóbeli együttesen. A mennyiben ezen törvény kivételt nem tesz, a periratok írásban adandók be; a tárgyalás azonban közvetlen és szóbeli.

131. §.

Kivételes eljárásban csak jegyzőkönyvi tárgyalásnak van helye.

132. §.

Nyilvánosság
kizárása.

Az első bíróságnál házassági perek csak akkor tárgyalhatatnak, ha az érdekelt peres felek, illetőleg képviselőik jelen vannak; a tanácskozás és határozathozatal zárt ülésben, a határozat kihirdetése azonban nyilvánosan történik.

A felső bíróságok ülése zárt.

III. FEJEZET.

A rendes eljárásról.

133. §.

A periratok
általában.

Mindenik félnek két perirat engedtetik, t. i. felperesnek a kereset és válasz, alperesnek az ellenirat és viszonzválasz.

134. §.

Kereset.

Felperes keresetét beadhatja írásban vagy előadhatja szóval is.

Az írásbeli kereset két példányban szerkesztendő s az illetékes bíróság elnökének adandó át.

A szóbeli kereset szintén az illetékes bíróság elnökének adandó elé, ki azt jegyzőkönyvbe foglalja.

135. §.

Felperes tartozik keresetében a tényeket és **A kereset kellékel.** a jogcímet, melyre kérését alapítja, teljesen és világosan előadni, egyszersmind mellékelni vagy megjelölni minden bizonyítékát.

A kereset kellékeihez tartozik továbbá a peres felek vezeték- és keresztnevének, polgári állásának, vallásának és lakóhelyének kitétele s kifejezése felperes kívánságának.

136. §.

Az írásban benyújtott kereset küllapján kiteendő :

- a) a bíróságnak, melyhez a kereset intéztetik, megjelölése,
- b) a „kereset“ szó,
- c) az ügyfelek nevei az előbbi §. utasításához képest,
- d) a kereset tárgya, röviden megjelölve,
- e) a képviselő ügyvéd neve és lakóhelye.

137. §.

A keresethez melléklendők :

- a) házassági bizonyítvány,
- b) felperes és alperes keresztlevele,
- c) a békeltetésről papi vagy presbyteriumi bizonyítvány és esperesi pecsét,

**A kereset
melléklendő iratok.**

d) gyermekek létéről vagy nem-létéről papi bizonyítvány,

e) ha vallásváltoztatás jött volna létre, arról papi bizonyítvány,

f) ha az unitárius vallású fél vagy felek nem születtek a magyar korona országai területén, vagy honosságukat elvesztették, magyar állampolgárságot igazoló hatósági bizonyítvány,

g) a kereseti állítások bizonyítását czélozó okiratok,

h) a keresetben felajánlott tanukhoz intézendő kérdőpontok,

i) meghatalmazványa a képviselőnek.

Ezen okiratok közül az a) b) c) d) e) f) i) alattiak a kereset első példányához eredetiben, a g) alattiak eredetiben vagy egyszerű másolatban csatolandók.

Az idegen nyelvű okiratnak hiteles magyar fordítása is melléklendő.

138. §.

Perfelvétel.

A kereset következtében a bíróság elnöke idézvényben meghagyja mindkét félnek, hogy a per felvételére, bizonyos helyen, napon tartandó papi-széki ülésben, személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg, különben a 140. 141. 142. §§. szerint fog határozat hozatni.

Az idézésnek akként kell történni, hogy az idézésnek valószínű vétele és a megjelenés közt legalább 8 napi idő legyen.

139. §.

Ha a kereset a 80. §. alapján hűtlen elhagyás jogczimén indittatik s az elhagyó fél tartózkodási helyének ismeretlensége igazolva van, a bíróság elnöke az elhagyó felet a 246. §. harmadik bekezdésében irt módon közzéteendő hirdetményben idézi meg a perfelvételre.

140. §.

Ha a szabályszerűen megidézett alperes a perfelvételre meg nem jelent, új határnap kitűzése mellett képviselésére ügygondnok nevezendő ki.

Megjelenés elmulasztása.

141. §.

Ha a per felvételére felperes nem jelent meg, s a megjelent alperes a pert felvenni késznek nyilatkozik, a per a következő székezésig félretétetik s arra a 138. §. szabályai szerint mindkét fél újlag megidézendő.

Ha a felperes szabályszerű idézés daczára a második székezésre sem jelennék meg, keresetével végzésileg elutasítandó.

142. §.

Ha azonban a per felvételére egyik fél sem jelent meg, a per végzésileg megszüntnek nyilvánítandó s az iratok az illető félnek visszaadandók azon kijelentéssel, hogy szükség esetén csak új perindításnak leendő helye.

143. §.

Ha a per felvételére mindkét fél megjelent, a tárgyalás megkezdése előtt a papiszék elnöke

A tárgyalás megkezdése.

az összes bírósági tagok jelenlétében peresfeleket kebekülésre hívja fel; bírói méltósággal és atyai jóindulattal elejökbe adja az elválás kellemetlenségeit, a per kétséges kimenetelét s azon erkölcsi okokat, a melyek által háborán élő feleket kibékíteni lehet.

Ha a kiengesztelődés sikerül, jegyzőkönyvre vétetik, az elnök a feleket, ha személyesen megjelentek, megáldja s irataikat visszaadja.

144. §.

Illetékességi vagy érdekeltségi kifogás.

Ha a kiengesztelődés nem sikerül, a tárgyalás a kereset felolvasása által veszi kezdetét s alperes felszólíttatik netaláni illetékességi vagy érdekeltségi kifogásának szóval leendő megtételére.

145. §.

A bíróság illetéktelensége vagy valamelyik bírói tag érdekeltsége miatti kifogás mindjárt a tárgyalás kezdetén megteendő.

Az ily kifogásra a bíróság mindkét felet kihallgatja s nyilatkozataikat röviden jegyzőkönyvre veszi.

A kifogás iránt a bíróság zárt ülésben azonnal végzésileg határoz s határozatát a feleknek szóval kihirdeti; a határozat s annak kihirdetése jegyzőkönyvbe iktatandó.

146. §.

Ha a bíróság a tett kifogást elveti, az érdemleges tárgyalás folytatandó.

Ha pedig helyet ad a kifogásnak:

a) valamelyik bírói tag érdekeltsége esetén az érdekelt bíró helyett az elnök lehetőleg azonnal mást alkalmaz,

b) a bíróság illeléktelensége esetén a hozott végzésben alperes kívánatára a költségek felett is határoz s elutasított felperes a 147. §-ban foglalt jogára figyelmeztetendő.

147. §.

A kifogást elutasító végzés ellen a végítélet előtt külön jogorvoslattal élni nem lehet.

Perorvoslat a kifogás tárgyában.

A kifogásnak helyet adó végzés ellen a 146. §. b) pontja esetén felperes a főpapiszékhez felebbezhet.

A felebbezési szándék a határozat kihirdetésekor azonnal nyilvánítandó s ez a jegyzőkönyvben megjegyzendő.

A felebbezés indokai írásban foglalva 15 nap alatt az elnökhöz beadhatók.

Ezen határidő lejárta után, akár adatott felebbezési indok, akár nem, a bejelentett felebbezés következtében az iratok a főpapiszékhez haladéktalanul felterjesztendők.

148. §.

Ha illetékességi vagy érdekeltségi kifogás nem tétetett, vagy az a 146. §. szabályai szerint (b. pont kivételével) elintéztetett, felek vagy képviselők a bíróság elnöke által felhívandók, hogy a per érdemében nyilatkozataikat foglalják jegyzőkönyvbe vagy adják be perirataikat egy-egy példányban.

Érdemleges tárgyalás.

E célból az írásban beadott kereset másod-példánya, a jegyzőkönyvre adott keresetnek pedig — szükség esetében — másolata alperesnek kiadandó oly megjegyzéssel, hogy a kereset mellékleteit a bíróságnál azonnal megtekintheti s azokról másolatokat vehet.

149. §.

Ellenirat.

Alperes tartozik a védelmére szükséges érdemleges kifogásokat és bizonyítékokat elleniratban előadni és megjelölni.

Az elleniratban alperes szintén kérheti a házassági kötelék megsemmisítését vagy felbontását s kérését a keresettől eltérő jogczimre fektetheti.

150. §.

Válasz.

A válasz felperesnek felelete az elleniratra; felperes válaszában mindazon új körülményeket és bizonyítékokat felhozhatja, melyek az elleniratban használt kifogások és bizonyítékok megerősítésére szükségesek.

151. §.

Viszonzválasz.

A viszonzválasz alperes felelete a válasziratra s ugyanazon szabályok tartandók meg, melyek az előbbi §-ban a válaszra nézve vannak magállapítva.

152. §.

**Perbeszéd meg-
tételének vagy
beadásának ldeje.**

Ha felek vagy képviselőik azon helyzetben vannak, hogy a per érdemében a bíróság egyttléte alatt nyilatkozhatnak, akkor ez nekik megengedendő s mindenik félnek minden egyes perbeszéd jegyzőkönyvbe foglalása vagy külön per-

iratokban leendő elkészítése végett legfennebb fél-napi idő tűzendő ki.

153. §.

Ha a felek vagy képviselőiknek bármelyike hosszabb időt igényelne periratának elkészítésére, ez meg nem tagadható.

Ez esetben kötelesek a felek a bíróság által meghatározandó határidő alatt az összes perbeszédeket magában foglaló jegyzőkönyvet vagy a külön-külön szerkesztendő periratokat elkészíteni s a bíróság elnökéhez beadni.

A következő székezés idejéről felek vagy képviselőik előre értesítendő.

Ha a felek a kitűzött határidőben a jegyzőkönyvi tárgyalást be nem fejeznék vagy külön perbeszédeiket be nem adnák, a mulasztó vagy meg nem jelenő fél képviselésére ügygondnok nevezendő ki s a per az ügygondnokkal jegyzőkönyvileg tárgyalandó.

154. §.

Ha a felelkezések jegyzőkönyvileg megtétet- Itélet alá terjesztés. tek vagy a periratok mind beadattak, elnök a percsomót itélet alá terjesztés végett a jegyzőnek átadja s a mennyiben annak előadásával nem más bíró bizatnék meg, a per előadására utasítja.

155. §.

Ha a felek perirataikban tanukra hivatkoz- Határozathozatal. tak, avagy szakértői szemle elrendelése, okiratok beszerzése vált szükségessé, a bíróság ennek elrendelését végzésileg kimondja, foganatosítása

íránt intézkedik s ezen intézkedését feleknek kihirdetvén, jegyzőkönyvbe iktatja.

156. §.

A bizonyítékok bevétele a negyedik czim szabályai szerint történik.

157. §.

Ha a per bizonyítékait beismerések képezik s a felek más bizonyítékokra nem hivatkoztak, vagy azok bevételét a bíróság szükségtelennek találja, a házasságvéd észrevételeinek beérkezése után az ötödik czim első fejezete határozmányai szerint azonnal végzést vagy ítéletet hoz s annak kihirdetése iránt az ötödik czim második fejezete értelmében intézkedik.

158. §.

A 155. §. eseteiben a házasságvéd észrevételeinek bevétele után a határozathozatal a következő székezés alkalmával eszközöltetik.

A határozathozatalra és annak kihirdetésére nézve az előbbi §. általános szabályai irányadók.

159. §.

A felebbviteli bíróságok feloldási és megsemmisítési jogköre.

Ha a felebbviteli bíróság nem látja annyira kifejtve a ténykörülmenyeket, hogy alaposan ítélhessen, vagy ha új tárgyalás elrendelésétől a kibékülésre nézve sikert várhat: az ítéletet egészben vagy részben feloldhatja s a ki nem fejtett ténykörülmenyekre nézve az elsőfolyamodásu bíróságnak a tárgyalás kiegészítését s újabb ítélet hozatalát hagyhatja meg; habár azt a felek felebezésökben nem is kérték volna.

Joga van továbbá az eljárást egészben vagy részben meg is semmisíteni s új tárgyalást rendelni, ha az alaki szabályok az alsóbb bíróságok által lényegesen megsértettek.

160. §.

A kiegészítő tárgyalás ez esetben szóbelileg történik, miről jegyzőkönyv vezetendő.

161. §.

Felperes a pert az érdemleges tárgyalás befejezte, illetőleg ítélet alá terjesztés előtt bármikor leteheti feltétlenül;

Perletétel.

Ítélet alá terjesztés után is mindaddig, míg a főpapiszék, esetleg a harmadbíróság elválasztó ítéletének kihirdetése vagy kézbesítése meg nem történt; de ez esetben perletételnek csak alperes beleegyezésével lehet helye.

Ha azonban alperes elleniratában a házassági kötelék megsemmisítését vagy felbontását maga is kérte, felperes a pertől egyoldalulag többé el nem állhat.

162. §.

Ítélet alá terjesztés előtt a perletételi nyilatkozat szóval adandó tudtul s ez a bíróság által a tárgyalási jegyzőkönyvbe bejegyeztetik.

A perletételi nyilatkozat módja.

Ítélet alá terjesztés után a perletételi szándék s alperesnek beleegyező nyilatkozata a bíróság elnökéhez adandó be írásban, vagy ugyanott megteendő szóval, miről jegyzőkönyv veendő fel.

163. §.

A bíróságok teendője perletétel esetén.

Perletétel esetén, erről a ki nem hirdetett vagy nem kézbesített ítéletek felterjesztése mellett a főpapiszéknek 15 nap alatt jelentés teendő.

A főpapiszék saját, valamint az alpapiszék ítéletének érvénytelenítése iránt hivatalból intézkedik.

164. §.

A perletétel hatálya.

Perletétel esetében a letett pernek minden cselekménye érvénytelenné válik s azután csak új perindításnak lehet helye.

IV. FEJEZET.

A kivételes eljárásról.

A) *Vegyes házassági ügyekben.*

165. §.

Eljárás.

Más egyházi vagy világi törvényszékektől az 1868. XLVIII. t. cz. alapján hivatalból vagy a fél kérelmére megkeresés következtében áttett periratok megérkezéséről az unitárius vallású fél azon megjegyzéssel értesítendő, hogy ha hat hónap alatt az eljárás bevezetését és az ítélethozatalt nem kérelmezi, a per megszűntnek fog nyilvánítani.

Ha az alperes illetékes törvényszéke a megkeresés következtében is megtagadná a periratok áttételét, a felperes fél által beadott megfelelő okiratok alapján az eljárás megindítható.

166. §.

Oly félre nézve, ki más egyházi vagy világi törvényszék előtt nem mint unitárius vallású in-

ditotta meg a pert, de annak folyama alatt unitárius vallásra tért, a beérkezett iratok alapján az eljárás bevezethető és ítélet hozható, ha a per ellenfelére vonatkozólag befejeztetett, őt illetőleg azonban előbbi illetékes bírósága által jogérvényes ítélet még nem hozatott.

167. §.

A más bíróságnál kezdett perben alperes a tárgyalásra azzal a figyelmeztetéssel idéztetik meg, hogy kimaradása esetén a beérkezett iratok s felperes újabb nyilatkozata alapján fog az unitárius félre nézve határozat hozatni.

168. §.

A más bíróságnál indított per netáni hiányai a törvény rendelkezéseihez képest kiegészítendőek.

169. §.

Ha az ezen törvénynek megfelelőleg szerkesztett vagy a 168. §. értelmében kiegészített kereset más egyházi vagy világi törvényszék által még tárgyalásra sem fogadtatik el s felperesnek főképen azon okból adatik vissza, mert az abban felhozott ok a házassági kötelék végképi felbontására vagy az ágy- és asztaltól való elválasztás kimondására alperes hitelvei szerint alapul nem szolgálhat: az unitárius felperes jogosult az eként visszautasított keresetet kérelem mellett felette mondandó ítélet hozatala végett a rá nézve illetékes alpapi törvényszékhez betervezteni.

Ezen alpapi törvényszék a beadott kereset alapján a pert felveszi s szabályszerűen elintézi.

Ily esetekben azonban alperes a tárgyalásra, mely aként tűzendő ki, hogy az idéző végzés vétele és a megjelenési határidő között 15 napi idő maradjon, azzal a figyelmeztetéssel idézendő meg, hogy meg nem jelenése esetében képviselésére ügygondnok fog kineveztetni.

Az idéző végzés alperesnek polgári hatóság útján kézbesítendő s a kézbesítésnek bármi okból való nem sikerülése esetében új tárgyalási nap kitűzése mellett hirdetményi idézés bocsátandó ki (246. §.) s a tárgyalás esetleg a kinevezendő ügygondnokkal tartandó meg.

170. §.

Eljárás módja.

Vegyes házassági (128. §. b. 129. §. a.) ügyekben, ha egyik fél a házassági kötelékből már kioldatott, a később unitárius vallásra tért házastársra nézve, folyamodása következtében, a már lejárt per iratai alapján, az ellenfél kihallgatása nélkül hozandó ítélet.

Egyoldalú folyamódásos ügyekben is a másik fél nem hivatik be.

171. §.

Az unitárius félre nézve hozott ítélet jogerőre emelkedése után az ügyiratok az ítélet közlése mellett 30 nap alatt az áttevő (165. §.) bírósághoz visszaküldendők.

172. §.

Egyebekben ezen perrendtartás általános szabályai alkalmazandók.

B) *Egyoldalu folyamodással indítható ügyekben.*

173. §.

Ezen eljárásnak helye van, midőn római vagy görög katolikus egyházból unitárius val-
lásra átlépett valamelyik házastárs az elhagyott egyház hitelvei szerint egyházi vagy világi bíróság részéről megelőző peres eljárás rendjén hozott ágy- és asztaltól ideiglenesen vagy végképen elválasztó határozat alapján magára nézve vég-
elválasztó ítéletet kér kimondatni. Eljárás feltétele,

174. §.

Ez eljárás az illetékes alpapiszékhez beadott kérvénnyel, az illetőnek az unitárius egyházba történt bekebelezését követő 6 hét eltelte után tehető folyamatba. Ideje.

175. §.

A kérvénynek birnia kell azon általános kel-
lékekkel, melyek a 135. 136. §§-okban a keresetre nézve megkivántatnak. A kérvény mellékel.

Csatolandó a kérvényhez :

- a) az esketési bizonyítvány,
- b) folyamodó keresztlevele,
- c) ha nem született a magyar korona országai területén s magyar állampolgársága kétséges, magyar állampolgárságát igazoló hatósági bizonyítvány,
- d) papi bizonyítvány arról, hogy kérelmező unitárius,
- e) az ágy- és asztaltól elválasztást kimondó

egyházi vagy polgári bírósági határozat s az ennek jogérvényességét igazoló okirat,

f) a képviselő szabályszerű meghatalmazása.

Ez okiratok eredetiben s ha idegen nyelven lennének kiállítva, hiteles magyar fordításban is mellékelendők.

176. §.

Egyebekben ezen perrendtartás szabályai alkalmazandók.

Negyedik czim.

A bizonyításról.

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

177. §.

Bizonyítási kötelezettség.

Minden ténybeli állítás bebizonyítandó, melyre valamelyik fél jogát vagy kifogását alapítja; különben az, ha kétségbe vonná az ellenfél, a per eldöntésénél valónak nem tartathatik.

178. §.

A bizonyítás módja.

A bizonyítás történik: beismerés, okiratok, tanúk, szakértői szemle és eskü által; de ilyenek hiányában valamely állítás vagy tagadás valósága bebizonyítható már bebizonyítva levő tényekből vont okszerű következtetés által is.

179. §.

A házasságtörés esküvel nem bizonyítható; erre nézve, valamint a szüzesség hiányának s a más által lett teherbeejtésnek bebizonyítására magában a beismerés sem elegendő.

II. FEJEZET.

Beismerés.

180. §.

Minden ténybeli állítás valónak tartatik, **Beismerés a bíróság előtt,** melyet a fél vagy képviselője azon per, folyamán nyilván beismer vagy határozottan és komolyan bevall, kivéve a házasságtörés esetét. (179. §.)

181. §.

Bíróságon kívüli beismerés vagy bevallás **bíróságon kívüli.** csak akkor szolgálhat bizonyítékkul, ha az maga a fél által világosan és komolyan tétetett s az arra hivatkozó fél részéről bebizonyittatik.

III. FEJEZET.

Okiratok.

182. §.

Közokiratok mindazok, a melyek egyházi vagy világi hatóságok, hivatalok, közokiratok kiadására jogosított állami, országos, községi vagy egyházi hites hivatalnokok és szolgák által hivataluk körébe tartozó tényekről adatnak ki. **Közokirat.**

Az ily közokiratok teljes bizonyító erővel bírnak mindaddig, mig azok hamisságát vagy szabálytalanságát az ellenfél be nem bizonyítja.

183. §.

Magánokiratok azok, melyek valamely magán személytől erednek. **Magánokirat.**

A magánokirat bármily alakban van kiállítva, a kiállító ellen mindig bizonyít, ha az ellenfél

által annak valódisága kétségbe nem vonatott, vagy valódiatlansága be nem bizonyított.

184. §.

Magánokirat, melynek valódisága vagy tartalma kifogásoltatott, úgy szolgál bizonyítékul :

a) ha az sajátkezüleg iratott és iratott alá ;
vagy

b) ha az idegen kézzel irt okirat két előttemező tanú jelenlétében iratott alá, vagy azok előtt utóbb az aláírást a kiállító sajátkezü írásának elismerte ; vagy

c) ha a kiállító, ki írni nem tud, az okiratot két előttemező tanú jelenlétében sajátkezü kézjegyével látta el s ez, valamint a megmagyarázás, tanúk által magán az okiraton bizonyítva van ;

d) ha az aláírás hitelesítve van.

185. §.

Az okirat valódiságának bizonyítása.

Ha valamely magánokirat kibocsátójának írása vagy aláírása tagadtatnék, ennek valódiságát az okiratot használó fél tartozik bebizonyítani.

Erre nézve bizonyítási módok mindazok, melyek a 178. §-ban felsoroltatnak.

186. §.

Okiratok közlése és beszerzése hivatalból.

Az okiratok közlésének módja és helye a 137. és 175. §§-okban van meghatározva.

Ha az okirat eredetije valamely bíróság vagy közhatóság őrizete alatt van, szükség esetén az hivatalból beszerzendő.

IV. FEJEZET.

Tanuk.

187. §.

Két tanunak egybehangzó vallomása oly ^A tanuvallomás bizonyító ereje. tény iránt, melynél együtt jelen voltak, teljes bizonyító erővel bir; szükséges azonban, hogy tanuk kifogáson kivüliek, vallomásaik pedig saját közvetlen tudomásukon alapulók, világosak és határozottak legyenek.

188. §.

Hasonlóképen teljes bizonyító erővel bir két tanunak egybehangzó vallomása oly tény iránt, melyet éppen attól hallottak, kinek valamely tetteről kérdeztetnek; itt is szükséges azonban, hogy a tanuk kifogáson kivüliek, vallomásaik világosak, körülményesek és határozottak legyenek.

189. §.

Tanuskodásra egyáltalán képtelenek azok: **Kizárandó tanuk.**

a) kik a bizonyítandó tény történetkor életök 14-ik évét még be nem töltötték;

b) kik elmebeli vagy testi fogyatkozás miatt a valóságot bizonyosan meg nem tudhatták, vagy azt kétségtelen módon előadni nem képesek;

c) kik hamis tanuságért vagy hamis esküért büntetve voltak.

190. §.

Az, ellenfél kifogása következtében tanukul **Kifogás alá eső tanuk.** ki nem hallgathatók:

a) a bizonyító fél perbeli képviselője;

b) a bizonyító felmenő és lemenő ágbeli rokonai általában, oldalági rokonai első izig bezárólag ;

c) azok, kik a bizonyító fél ellenfelével engesztelhetetlen ellenségeskedésben állanak.

191. §.

Mennyiben fogadható el egy tanunak vallo-
mása is teljes bizonyítékul s mennyiben fogadhatók
el tanukul a 190. §-ban említettek, ha ellenfél
által nem kifogásoltattak volna ; továbbá a bizo-
nyító fél oldalrokonai másod és harmad iziglen
vagy sógorai ; s a szolgálati személyek a munka-
adó mellett, míg annak szolgálatában állanak : a
per körülményei szerint a bíróság ítéli meg.

192. §.

**A tanuskodás meg-
tagadhatása.**

A tanuskodást jogosan megtagadhatják :

a) azok, kik a 190. §-ban felsoroltattak,

b) egyházi és köztisztviselők oly körülmé-
nyekre nézve, melyek hivatali titkot képeznek ;

c) kik egyes kérdésekre adandó feleletükkel
becsületükben vagy vagyonukban sérelmet szen-
vednének, ilyen kérdésekre felelni nem tartoznak.

193. §.

Kérdőpontok.

A ki tanuval kíván bizonyítani, köteles a
kérdőpontokat megszerkeszteni s azt a keresethez
vagy illető periratához, hol a tanubizonyíték
ajánlatik, becsatolni ; köteles ezen kívül tanujá-
nak vezeték- és keresztnévét, polgári állását és
lakóhelyét pontosan megjelölni.

Ha a felek által becsatolt kérdőpontok hal-
mozottak vagy utasítást adók, azokat a bíróság
köteles kijavítani, esetleg másképen szerkeszteni.

Ha pedig a felek kérdőpontokat szerkeszteni s beadni elmulasztották volna, azokat a bíróság készíti el.

194. §.

A tanukihallgatás foganatosítása végett a bíróság kiküldöttteket rendel. A tanuk névjegyzékének s a kérdőpontoknak átadása mellett egyzersmind kiküldési végzéssel látja el, melynek erejével a tanukat megidézthetik, kihallgathatják, megeskethetik.

A tanukihallgatás foganatosítására kiküldöttek.

Kiküldöttek rendszerint a papiszék birái; kiküldhetők azonban az egyházkörben levő papok, mesterek, sőt szükség esetén a világi egyházi tanácsosok is. Az alpapiszék elnöke kiküldött nem lehet.

A kihallgatás foganatosításánál két kiküldött tag jelenléte szükséges.

195. §.

Ha a kihallgatandó tanuk a per ítélet alá terjesztés alkalmával (154. §.) a székezés helyén jelen lennének, a kihallgatás akkor és ott foganatosítható a kiküldöttek által.

A kihallgatás foganatosítása.

196. §.

Ha a kihallgatandó tanuk nem laknak a székezés helyén, a kihallgatás foganatosítására a körülményekhez képest más egyházi vagy világi bíróság is megkereshető.

A megkereső bíróság a kihallgatandó tanuk neveit, a kérdőpontokat s más szükséges iratokat a megkeresett bírósággal közli.

A megkeresett bíróság a kihallgatásnál ezen fejezet általános szabályai szerint jár el; mire szükség esetén a lényegesebb szabályok tudatása mellett figyelmeztetendő.

197. §.

A kihallgatás helyéről és idejéről a bizonyító fél azzal a figyelmeztetéssel értesítendő, hogy köteles kihallgatandó tanuit a kitzüött napon a tanú általi bizonyítás jogának különbeni elvesztése terhe alatt a kiküldöttek, illetve a kihallgatásra megkeresett bíróság elé állítani.

198. §.

Tanuk egyenként, peres felek jelen nem létében s külön-külön hallgattatnak ki.

Vallomásaik külön-külön egész terjedelemben veendők jegyzőkönyvre.

199. §.

Minden tanú, mielőtt kihallgattatnék, komolyan figyelmeztetendő, hogy a teendő kérdésekre mellétekintet nélkül egyedül legjobb tudomása és lelkiismerete szerint úgy vallja be az igazságot, hogy vallomását esküvel is meg kell erősítenie.

Eigyelmeztetendők egyszersmind az eskü szentségére és a hamis eskü következményeire.

200. §.

A tanuhoz hivatalból a ténykérdések előtt következő általános kérdések intézendők:

1. mi a vezeték- és keresztnéve,
2. hány éves,
3. minő vallásu,

4. mi az állása vagy üzlete,
5. rokonságban vagy sógorságban van-e peres felekkel és hányad ízben,
6. nincs-e ellenségeskedésben a bizonyító fél ellenfelével,
7. nem ígértetett vagy adatott-e tanunak valami a vallomásért s ha igen, ki által,
8. nem volt-e a teendő vallomás iránt utasítva vagy arra rábeszélve, s ha igen, ki által?

201. §.

Ha az általános kérdésekre adott feleletekből nem tűnnek ki oly körülmények, melyek a tanunak hivatalból (189. §.) leendő kizárását vonnák maguk után: a kiküldöttek, illetve megkeresett bíróság a tanukat a kérdőpontok szerint kihallgatják s vallomásaikat lehetőleg szószerint jegyzőkönyvre veszik.

202. §.

A vallomás tanú előtt felolvasandó s netáni észrevétele pótlólag jegyzőkönyvre veendő.

A jegyzőkönyvet aláírják a tanú, a kiküldöttek, illetve kihallgató bíró.

Ha a tanú írni nem tud vagy az aláírást megtagadja, ez az ok előadása mellett a jegyzőkönyvben megjegyeztetik.

203. §.

A kihallgatás végeztével mindenik tanú meg- **Tanuk megeseketés.** eskettetik arra, hogy minden körülményre nézve, a mely iránt megkérdeztetett, legjobb tudomása és lelkiismerete szerint a tiszta és teljes valóságot vallotta és semmit azokból, mik a kérdésekre tartoznak és mikről tudomása van, el nem hallgatott.

Ázon körülmény, hogy tanú megeskettetett, a kihallgatási jegyzőkönyvben megjegyzendő.

Ha a felek a per tárgyalásakor kölcsönösen beleegyezésüket nyilvánították valamennyi vagy egyik-másik tanu megesketésének elhagyására nézve, a tanú megeskettetlenül hagyandó.

204. §.

Tanuk helyettesítése.

Ha a per folytán megnevezett tanuk valamelyike a kihallgatás előtt meghalt vagy kihallgatása más okból lehetetlenné vált, a bizonyító félnek szabadságában áll ítélelhozatal előtt a hiányzó helyett más tanunak kihallgatását kérelmezni.

Ezen kérelem a papiszék elnökéhez intézendő, ki a 194. §. szerint azonnal intézkedik.

205. §.

Tanukihallgatási jegyzőkönyvek beterjesztése.

A tanukihallgatási jegyzőkönyvek haladék nélkül beterjesztendők, illetve átteendők a papiszék elnökéhez, ki azokat a percsomóhoz csatolja.

Ha valamennyi tanú kihallgatásáról felvett jegyzőkönyv beérkezett, a papiszék elnöke által erről peres felek azonnal értesítendők s egyszerűsmind azok megtekintése megengedésével netaláni észrevételeik megtétele, valamint az ítélet meghallgatása végett a legközelebb tartandó székülésre, melynek helye és ideje megjelölendő, ily figyelmeztetéssel idézendők meg, hogy kimaradásuk az ítélet hozatalát gátolni nem fogja.

206. §.

Észrevételek a tanuvalloásokra.

A 205. §. szerint kitűzött határnapon peres felek, illetve képviselőik netaláni észrevételeiket előadhatják.

Erről rövid jegyzőkönyv veendő fel s az a periratokhoz csatolandó.

207. §.

Mindenik fél saját tanujának illetményét, **Tanuk járandósága.** ha tanú által felszámított, a bíróság által megállapítandó összegben hordozni köteles.

V. FEJEZET.

Szakértői szemle.

208. §.

Szakértői szemle elrendelésének helye van **Szemle elrendelésének esete.** különösen, midőn a perben a test vagy szellemi képesség fogyatkozásai képezik az elbírálás tárgyát.

209. §.

A szakértői szemlét a bíróság a per ítélet alá terjesztése után (154. §.) elrendelheti, ha azt az ügy alapos elbírálása végett szükségesnek találja, ha a felek nem is kérték volna.

210. §.

Házassági perekben szakértők: az orvosok, sebészek és bábák.

Szakértők.

211. §.

Ha a szakértői szemlének fogatosítása mutatkozik szükségesnek, a mennyiben a szakértők közvetlen felkérése a bíróság előtt nehézségekbe ütköznék vagy a bíróság más okokból szükségesnek találná, a szakértői szemle teljesítése végett rendszerint azon politikai hatóságot

Fogatosítása.

keresi meg, melynek kerületében a szemle alá veendő fél tartózkodik.

Ha a felek a per folytán egy közös szakértőben megegyeztek, a szemle ez által is teljesíthető; ellenkező esetben joga van mindenk félnek egy-egy szakértőt ajánlani, kikhez egy harmadik hivatalból nevezendő ki.

212. §.

A szakértői véleményt a papiszék elnöke a percsomóhoz csatolja s az a per eldöntésénél irányadóul szolgál.

213. §.

Szakértők járandósága.

A szakértők járandóságát azon fél tartozik előlegezni, melyik a szakértői bizonyítékot ajánlotta, vagy a melyiknek érdekében az elrendelés történt.

VI. FEJEZET.

Eskü.

214. §.

Eskü általi bizonyítás.

Eskü általi bizonyítás csak ítéletben és akkor rendelhető el, ha a bizonyítás a döntő körülményre nézve más módon nem eszközölthetetik.

A bíróság az esküt a per körülményei szerint ítéli meg.

215. §.

A ki gátolni akarja, hogy ellenfele esküt tegyen, érveit a per folyama alatt adja elő.

216. §.

Az eskü tartalma az ítéletben a bíróság által szövegezve szó szerint kifejezendő; megnevezendő azon egyén, ki az esküt letenni tartozik s meghatározandók azon jogkövetkezmények, melyeket az eskü le nem tétele maga után von.

Az eskü tartalma.

217. §.

Az eskü fő- és póteskü.

Az eskü nemel.

218. §.

Főeskü által csak a döntő ténykörülmeny s csak oly esetben bizonyítható, mikor más bizonyíték egyáltalában nem létezik vagy nem alkalmazhatatik.

Főeskü.

219. §.

A főesküvel való bizonyítás akép történik, hogy a bizonyító fél a döntő ténykörülmenyek iránt ellenfelét, perirata rendjén, főesküvel megkínálja, vagy annak letételére maga ajánlkozik.

220. §.

Ha a bizonyítandó ténykörülmenyről mindkét fél közvetlen tudomással bir, vagy a midőn mindkét félnek saját ténye forog fenn: a bizonyító a főesküt ellenfelének felajánlani köteles, maga annak letételére csak azon esetre ajánlkozhatván, ha ellenfele azt visszakinálja, vagy elfodása iránt perirataiban határozott nyilatkozatot nem tesz.

221. §.

Ha a bizonyítandó ténykörülmenyről csak

egyik fél bir közvetlen tudomással és eskütételre ajánkozott, a per körülményei szerint a bíróság határozza el, vajjon hely adható-e az esküvel bizonyításnak.

222. §.

Ha a házasság megsemmisítése mindkét fél szeretetlensége okán kéretik, főeskü ítélendő arra, hogy a felek egymással nem közösültek.

A főeskü hivatalból is megítélhető.

Póteskü.

223. §.

Póteskűnek akkor van helye, ha valamelyik fél csak nyomós, de nem teljes bizonyítékot hoz fel s ellenfele azt meg nem erőtelenítette.

Ha pedig ugyanarra a ténykörülményre nézve mindkét fél adott elé nem teljes bizonyítékot, póteskűnek nincs helye s a ténykörülmény be nem bizonyítottnak tekintendő.

A póteskü hivatalból is megítélhető.

224. §.

Esküre jelentkezés.

Azon fél, kinek esküt kell tenni, tartozik a főpapiszék ítéletének, esetleg, ha az a harmadbirósághoz is felebbeztetett volna, ezen harmadbirósági ítéletnek közlése után 15 nap alatt a per bírósága elnökénél az eskü letételére határnapot kérni s azon az esküt letenni, különben ugy tekintetik, mintha nem bizonyított volna.

225. §.

Az eskü rendszerint a per bíróságának elnöke által veendő be.

Ha az eskü tétele idején esküt teendő nem tartózkodnék a per bírósága területén, az eskü bevételére a bíróság elnöke azon körbeli alpapi-székek elnökét is megkeresheti, melynek kerületében az esküt teendő akkor tartózkodik.

Fontos okokból az eskü bevételével megbizható a fél lelkesze is s e végett a világi bíróság is megkereshető.

226. §.

Mielőtt a fél esküre bocsáttatnék, az eskü szövege előtte felolvasandó s szükség esetén megmagyarázandó; egyszersmind figyelmeztetendő az eskü szentségére s a hamis eskü következményeire.

Ezen figyelmeztetés után következik az eskü letétele, ha a fél azt letenni késznek nyilatkozott.

227. §.

Az eskü letételénél két tanu jelenléte szükséges s az ellenfél is jelen lehet. A letételről jegyzőkönyv veendő fel, abba a letett eskü szóról-szóra beiktatandó s a jegyzőkönyv az esküt bevevő hivatalos személy, jelenlevő tanuk és eskütevő által aláírandó; ha az eskütevő írni nem tud, tanuk előtt kézjegyével látható el.

Eskületéeli jegyzőkönyv.

228. §.

Az eskületéeli jegyzőkönyv haladéktalanul átküldendő a per bírósága elnökének, ha az nem általa vétetett volna fel; ki is köteles az eskü letételéről az ellenfelet azonnal értesíteni s a jegy-

zökönyvet a periratokhoz csatolva egyszersmind az ítélet végrehajtása iránt a hetedik czim szabályai szerint intézkedni.

Ötödik czim.

A birói határozatokról ; azok kihirdetéséről és kézbesítéséről.

I. FEJEZET.

A birói határozatokról.

229. §.

A határozatok alapja.

Házassági peres ügyekben a bíróság a felek által a per rendjén kifejtett tények és bizonyítékok alapján jelen törvény szerint hoz határozatot, habár törvényre a felek nem is hivatkoztak.

230. §.

A határozat nemei.

Ítélet hozandó az eljárás befejezése után a per érdemében.

Végzés hozandó minden más kérdésben.

231. §.

Indokolása.

Ugy az ítéleteket, mint a végzéseket indokolni kell, kivéven az idézéseket s azon végzéseket, melyekkel a bizonyítási eljárás elrendeltetik s foganatosittatik.

232. §.

Különvetés.

Ítélet hozatala előtt házasfelek ágyra és asztalra nézve bizonyos időre, mely hat hétnél rövidebb és hat hónapnál hosszabb nem lehet, rendszerint különvetendők.

Mellőzendő a különvetés:

1. házasságérvénytelenítési perekben,
 2. kötelékfelbontási perekben is,
- a) ha házasfelek előző per rendjén más egyházi vagy világi bíróság által ágyra és asztalra nézve egymástól elválasztattak, az elválasztás után együtt nem éltek s az elválasztás kimondásától hat hét lejárt,
- b) ha egyik félre nézve a házassági kötelék már jogérvényesen végleg felbontatott,
- c) ha házasságtörés bizonyított be,
- d) a 89. §. b. és 91. §. eseteiben.

233. §.

Az előbbi §-ban meghatározott idő letelte után a per érdemében ítélet hozatik, ha annak meghozatala peres felek bármelyike által a per bíróságához intézett folyamodványban vagy a bíróság elnökénél szóbelileg kérelmeztetik.

Ítélet.

A szóbeli kérelem jegyzőkönyvbe veendő.

Mindkét esetben a per a legközelebbi székülés alkalmával elintézendő.

Ha a különvető végzésben meghatározott idő utolsó napjától számítandó fél esztendő alatt ítélelhozatal nem kéretett, a per megszűntnek tekintetik s csak új perindításnak lehet helye.

234. §.

A házassági perekben hozott ítélet csak a **Az ítélet terjedelme.** házasság érvényességére, érvénytelenségére vagy a végképeni felbontás megengedésére, meg nem engedésére s a perköltségek megállapítására terjedhet ki.

A házassági viszonyból származható egyéb peres kérdésekkel felek az illetékes polgári bírósághoz utasítandók.

235. §.

Perköltség.

A perköltségek rendszerint kölcsönösen megszüntetendők.

A per körülményeihez képest azonban a vesztes fél a költségekben elmarasztható.

Költségeknek tekintendők az ülési díjak, hirdetésdíj, ítéleti illeték s az ügygondnok és kiküldöttek díjai is, melyeket a felperes vagy folyamodó fél tartozik előlegezni, illetve első sorban megfizetni.

A halasztással felmerülő költségeket a halasztást kérő fél hordozza.

236. §.

A képviselők díjaira nézve a képviseltekkel való szabad egyezkedés utja fenn hagyatik; a mennyiben pedig ki nem egyeztek volna, a képviselők díjait, ha ez a perben kéretett, képviseltjeikkel szemben a bíróság állapítja meg.

Az ügygondnok díjai azonban felperes terhére a bíróság által minden esetben megállapítandók.

237. §.

Az ítélet a meghozatal után nyolcz nap alatt írásba foglalandó.

II. FEJEZET.

A határozatok kihirdetése és kézbesítése.

238. §.

A birói határozat csak akkor válik hatályossá, midőn az illető fél vagy felek arról értesítettnek.

Általános határozatok.

Az ítélet a meghozatal után legfőlebb nyolcz nap alatt mindkét félnek kiadandó.

239. §.

Ha a bíróság székhelyén nem lakó félnek a bíróság székhelyén meghatalmazottja nincsen, az ítélet a kinevezett ügygondnoknak kézbesítendő.

240. §.

Az értesítés kihirdetés és kézbesítés által történik.

Értesítés módja.

Kihirdetés utjáni értesítés alkalmazandó a per bírósága által közvetlenül a tárgyalás folyama alatt vagy annak bevégezése alkalmával, ha a felek jelen vannak.

241. §.

Felek a közbeeső határozatokról szükség esetén, a véghatározatokról pedig mindig, kézbesítés utján is értesítettnek.

A per folytán felmerülő idézéseknél és egyszerű értesítéseknél a kézbesítés alkalmaztatik.

242. §.

Kézbesítés utján az értesítés vétbizonyítvány mellett történik.

A vétbizonyítványt az átvevő és kézbesítő sajátkezüleg aláírni tartozik.

Ha a fél, kinek valamely határozat kézbesítettik, írni, olvasni nem tud, a kézbesítő a határozat tartalmát megmagyarázni, s hogy ez megtörtént, a vétbizonyítványra feljegyezni köteles.

243. §.

A per folyamán hozott minden határozat a feleknek vagy igazolt képviselőiknek saját kezéhez adandó.

244. §.

Elfogadás megtagadása.

Ha a fél a kézbesítendő iratot elfogadni vonakodik: az irat nála hagyatik, mely körülmény a kézbesítő íven a kézbesítő által a nap kitételével megjegyzendő.

Az ilykép ott hagyott irat azon a napon tekintetik kézbesítettnek, a melyen a félnél hagyatott.

245. §.

Kézbesítők.

Kézbesítésre egyházfiak vagy harangozók is alkalmazhatók.

A kézbesítés postán is történhetik térti vény mellett.

Ez esetben a megküldött határozat az átvétel napján tekintetik kézbesítettnek.

Ha a postai küldemény el nem fogadtnék, a határozat kézbesítésére az illető közigazgatási hatóság kérendő fel.

246. §.

Hirdetmény.

A 114. §. a) esetében mindjárt a kereset

elintézésakor, illetőleg a kézbesítő-ív visszaérkezése után; továbbá a 169. §. esetében, ha az idéző végzés a félnek nem volt kézbesíthető, hirdetmény általi idézésnek van helye.

A hirdetmény az alpapiszék elnöke által bocsátandó ki s abban kiteendő a felek neve, a per tárgya, az idéző végzés tartalma s a kinevezett ügygondnok neve; egyszersmind felhivandó peres fél, hogy vagy személyesen jelenjék meg vagy a kirendelt ügygondnokot utasítsa kellőleg a védelem iránt, vagy a bíróságnál más képviselőt jelentsen be; ellenkező esetben az ügy az ügygondnokkal fog letárgyaltatni s a mulasztás következményeit magának tulajdonítsa.

A hirdetmény a körülményekhez képest az országos hivatalos lapban, vagy pedig azon politikai hatóság utján, melynek kerületében a fél utolsó lakása volt, teendő közzé.

A 169. §. esetében a hivatalos lapban való közzététel nem mellőzhető.

A hirdetmény mellett a félhez külön idéző végzés nem adandó ki.

Hatodik czim.

A perorvoslatokról. Felebbezés.

247. §.

Felebbezésnek, a mennyiben e törvény kivételt nem tesz (147. 250. §§.), csak érdemleges ítélet ellen van helye (230. §.). A felebbezés esete.

A per folyamán netalán felmerült minden sérelem a felebbezésben adandó elő.

248. §.

Az alpapiszékeknél alkalmazott házasságvédek felebbezési köteleességét a 117. §. szabályozza.

249. §.

Az alpapiszékek által érdemlegesen elintézt perек felsőbb elbírálás végett azon esetben is felterjesztendők a főpapiszékhez, ha azokban felebbezés nem is adatott volna be.

250. §.

Felebbezés a harmadbirósághoz.

A főpapiszék mint másodbiróság ítélete ellen felebbezésnek a harmadbirósághoz csak azon esetben van helye, midőn az alpapiszék ítélete a főpapiszék által megváltoztattatott.

A másodbirósági végzések ellen felebbezni csupán a következő esetekben lehet :

1. ha a másodbiróság az egész eljárást újabb vagy póteljárás rendelése nélkül megsemmisíti ;

2. ha a másodbiróság az eljárást felfüggeszti vagy megszünteti, vagy az első bíróságnak a felfüggesztést vagy megszüntetést rendelő végzését helybenhagyja ;

3. ha a másodbiróság a felfüggesztett eljárásnak újabb folyamatba tétele iránti kérelmet elutasítja, vagy az első bíróságnak ilyen elutasító végzését helybenhagyja.

251. §.

Beadásának módja és helye.

A felebbezés akár az első-, akár a másodbiróság határozata ellen intéztessek, bejelenthető szóval vagy beadható írásban.

A szóbeli bejelentés a papiszék elnökénél teendő, ki azt a tárgyalási jegyzőkönyvben feljegyzi.

A szóbeli felebbezés indokai a 252. §-ban meghatározott idő alatt írásban kifejezhetők.

Az írásbeli felebbezés szintén a papiszék elnökéhez nyújtandó be, de a beadás történhetik posta útján is.

252. §.

A szóbeli vagy írásban foglalt felebbezés a **Beadásának ideje.** sérelmes határozat kihirdetése vagy kézbesítése napjától számítandó 15 nap alatt bejelentendő, illetve beadandó.

A szóbeli felebbezés indokai ugyanazon határidőn belől adhatók be.

Az elkésletten bejelentett vagy beadott felebbezés, ha a késedelem kellően nem igazoltatnék, hivatalból visszautasítandó.

253. §.

Az első folyamodásu bíróság elnöke tartozik a szóval bejelentett vagy írásban beadott felebbezés következtében az összes periratokat, a kihirdetést is magában foglaló jegyzőkönyv és kézbesítési vevények kapcsolatában, felterjesztő levél és iratjegyzék mellett a másodbírósághoz haladéktalanul felterjeszteni. **Felterjesztése.**

A pernek a harmadbírósághoz juttatása a másodbíróság útján eszközöltetik.

254. §.

A felebbezésben új bizonyítékokat alkal-

Új bizonyítékok kizárása.

mazni nem lehet ; olyan körülmények és bizonyítékok, melyek az első bíróságnál elő nem fordultak, a felelbbviteli bíróságnál ítélet alapjául nem vehetők.

255. §.

Az ítélet felsőbbbíróági helybenhagyás előtt végre nem hajtható.

Hetedik czim.

A végrehajtásról.

256. §.

Jogerőre emelkedettnek és végrehajthatónak csak azon ítélet tekinthető, mely a másod- vagy harmadbíróság által helybenhagyatott.

A jogerőre emelkedés az alpapiszék elnöke által kívánatra igazolandó.

257. §.

Ítéletek végrehajtása.

Házassági perekben a házasság érvénytelenségét vagy felbontását kimondó jogerős ítéletek egy példánya

a) ha a házasság megkötése unitárius lelkész előtt történt, az ítélet tartalmának az anyakönyv illető helyén leendő kitüntetése végett hivatalból átteendő azon lelkészi hivatalhoz, a melynél a házasság ténye be van jegyezve ;

b) az unitárius vallásra áttértekre vonatkozólag az áttértek jegyzékének illető helyén leendő kitüntetése végett hivatalból átteendő azon lelkészi hivatalhoz, melynél az áttérés bejegyeztetett ;

c) az erdélyi ev. ref. egyházkerülethez tar-

tozó felekre nézve pedig (103. §.), ha a házasság nem unitárius lelkész előtt kötött, bejegyzetés céljából az erd. ev. ref. egyháztanácshoz küldendő át ;

d) végre minden más vegyes házassági ügyekben, ha a házasság nem unitárius lelkész előtt kötött, az ítélet hason módoni végrehajtása céljából az illető egyházi vagy világi bíróságok az összes iratok áttételével (128. §. b., 129. §. a., 171. §.) nyernek értesítést.

258. §.

A megállapított perköltségek felhajtását felek az illető polgári bíróság útján eszközölhetik.

Nyolczadik czim.

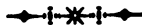
Vegyes intézkedések.

259. §.

A házassági jogra vonatkozó s jelen törvénnyel ellenkező eddigi egyházi törvények hatályon kívül helyeztetnek.

260. §.

E törvény végrehajtásával és életbeléptetésével az Egyházi Képviselő Tanács bizatik meg.



153—1869.

E. K. T.

Életrajz Nap 1869. évi szept. hó 1-ső napján

Szentesi Csalat,
mitől az 1869. évi szept. hó 1-ső napján.

(E. K. T.)

Szentesi Csalat,
mitől az 1869. évi szept. hó 1-ső napján.

